

Wymagania edukacyjne oraz ich dostosowania - technikum

Treść

WYMAGANIA EDUKACYJNE - TECHNIKUM

Kryteria osiągnięć na poszczególne oceny szkolne:

Kryteria zostały podzielone na trzy zakresy, odpowiadające celom kształcenia ujętym w *Podstawie programowej*:

- Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nim informacji (w tym: czytanie i słuchanie, samokształcenie i docieranie do informacji, świadomość językowa).
- Analiza i interpretacja tekstów kultury (w tym: wstępne rozpoznanie i analiza; interpretacja i wartościowanie).
- Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

Odbiór
wypowiedzi i
wykorzystanie
zawartych w nich
informacji

Czytanie i słuchanie:

- Odtworzyć informacje sformułowane wprost
- Odczytać sens fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitów)
- Wyodrębnić główną myśl całego tekstu
- Wskazać w tekście retorycznym najważniejsze środki językowe służące przekonywaniu

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Wybrać podstawowe teksty literackie służące realizacji zadanego tematu, posługując się wybranym źródłem informacji
- Podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu

Świadomość językowa:

- Wymienić nadawcę, odbiorcę i komunikat jako trzy najważniejsze elementy aktu komunikacji językowej
- Odróżnić od siebie teksty pełniące funkcję informatywną, impresywną i ekspresywną
- Objąsnić istotę znaku
- Posługiwać się pojęciem archaizm
- Objąsnić istotę związku frazeologicznego
- Odróżnić od siebie synonimy, homonimy i antonimy
- Posługiwać się pojęciem styl

Analiza i
interpretacja
tekstów kultury

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Przyporządkować epoce nazwiska pisarzy wskazanych w *Podstawie programowej* oraz wymienić ich dzieła
- Przyporządkować autorowi tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w *Podstawie programowej*
- Określić tematykę utworów literackich wskazanych w *Podstawie programowej*
- Odróżnić od siebie tekst liryczny, epicki, dramatyczny
- Posługiwać się pojęciami: podmiot liryczny, adresat liryczny, narrator, dialog, monolog
- Wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich: tragedia, hymn, pieśń, tren, komedia, sonet, satyra, powieść epistolarna
- Nazwać najważniejsze prądy umysłowe, filozoficzne i artystyczne omawianych epok (teocentryzm, humanizm, sarmatyzm, poezja metafizyczna, klasycyzm, racjonalizm, sentymentalizm) oraz wskazać ich cechy
- Wskazać w dziełach literackich wskazanych w *Podstawie programowej* realizację wymienionych wyżej prądów
- Streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w *Podstawie programowej*
- Scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych wskazanych w *Podstawie programowej*
- Rozpoznać najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich omawianych epok (epitet, metafora, porównanie, apostrofa, pytanie retoryczne)
- Zanalizować utwory wskazane w *Podstawie programowej*, uwzględniając najważniejsze kategorie opisu (podmiot / adresat liryczny, narrator, świat przedstawiony)

Interpretacja i wartościowanie:

- Określić przybliżone ramy chronologiczne antyku, średniowiecza, renesansu, baroku, oświecenia i preromantyzmu
- Objąć znaczenie nazw epok literackich: antyk, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, preromantyzm
- Odczytać znaczenie podstawowych symboli w dziełach literackich wskazanych w *Podstawie programowej*

Tworzenie
własnych
wypowiedzi
ustnych i
pisemnych

- Posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i w piśmie
 - Wypowiadać się w mowie i w piśmie na zadany temat, w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu
 - Odnieść się w wypowiedzi do tekstów literackich
 - Podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia
 - Samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy
 - Zrealizować przynajmniej połowę obowiązkowych zadań przewidzianych przez nauczyciela
- Dopuszczalne: konieczność pomocy ze strony nauczyciela podczas realizacji zadań, ubogi komentarz, stereotypowość sądów, streszczanie utworu zamiast analizy i interpretacji, drobne błędy rzeczowe, błędy kompozycyjne (np. brak proporcji między poszczególnymi elementami pracy, brak logicznej spójności tekstu, brak wstępu lub zakończenia), błędy stylistyczne, składniowe, frazeologiczne, fleksyjne, interpunkcyjne i orograficzne.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji

Czytanie i słuchanie:

- Określić funkcję środków językowych w tekście retorycznym
- Rozpoznać ironię w tekście
- Sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu
- Podać argumenty na rzecz tezy
- Odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy
- Rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami (akapitami) tekstu
- Oddzielić informacje od opinii
- Wskazać przyczyny i skutki

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu

- Samodzielnie korzystać ze słowników i leksykonów

Świadomość językowa:

- Rozpoznać w tekście sześć elementów aktu komunikacji językowej
- Określić dominującą w tekście funkcję wypowiedzi
- Objąsnić, na czym polega specyfika budowy języka jako systemu znaków
- Podać genezę i objaśnić znaczenie najczęściej pojawiających się w tekstach związków frazeologicznych o pochodzeniu biblijnym i mitologicznym
- Wskazać w tekście staropolskim archaizmy fonetyczne, leksykalne i składniowe
- Rozpoznać w tekście synonimię, homonimię, antonimię i polisemię
- Objąsnić pojęcie stylizacji

Analiza i
interpretacja
tekstów kultury

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Określić tematykę wszystkich omawianych utworów literackich
- Podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych
- Objasnić różnicę między literaturą a publicystyką oraz literaturą a retoryką
- Wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich
- Porównać wizerunki Maryi w liryce średniowiecza, postawę podmiotu lirycznego w pieśniach i trenach J. Kochanowskiego oraz tragizm bohaterów tragedii antycznej i szekspirowskiej
- Scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich (asceta, postawa franciszkańska, etos rycerski, postawa stoicka i epikurejska, humanista, Sarmata, oświecony obywatel, „człowiek serca”)

Interpretacja i wartościowanie:

- Powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi (np. upadek cesarstwa zachodniorzymskiego, chrzest Polski, odkrycia geograficzne, wynalazek druku, Wielka Rewolucja Francuska),
- Rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki antycznej, romańskiej, gotyckiej, renesansowej, barokowej, klasycystycznej i sentymentalnej
- Opisać następujące motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów: przemijanie, śmierć, zbrodnia i kara, władza, nieśmiertelność poety i poezji, koncepcje życia godnego i szczęśliwego, naprawa Rzeczypospolitej
- Scharakteryzować wizję świata i człowieka w Biblii, literaturze antyku, średniowiecza, renesansu, baroku, oświecenia i preromantyzmu, odwołując się do omówionych utworów literackich
- Wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich (np. kontekst biograficzny dla *Trenów* J. Kochanowskiego)
- Odczytać nawiązania biblijne oraz mitologiczne w omawianych utworach z literatury współczesnej
- Odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich

Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych

- Ułożyć szkicowy plan oraz przygotować na jego podstawie wypowiedź ustną bądź pisemną
- Skomponować wypowiedź składającą się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia
- Formułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie tekstu
- Zastosować czytelny podział akapitowy w pracy pisemnej
- Posługiwać się cytatami w funkcji argumentacyjnej
- Posługiwać się na ogół poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni)
- Zabrać głos w dyskusji
- Wykonać bez pomocy nauczyciela większość ćwiczeń i zadań realizowanych na zajęciach

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Odbiór
wypowiedzi i
wykorzystanie
zawartych w nich
informacji

Czytanie i słuchanie:

- Odróżnić retorykę od erystyki
- Objąć mechanizmy powstawania wypowiedzi ironicznej
- Rozpoznać i określić typ nadawcy i typ adresata tekstu
- Rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu
- Nazwać środki językowe i określić ich funkcje w tekście
- Wskazać cechy gatunkowe tekstu

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu
- Sporządzić poprawny opis bibliograficzny książki i artykułu oraz zapisów elektronicznych
- Korzystać z różnorodnych źródeł informacji

Świadomość językowa:

- Omówić relacje pomiędzy różnymi podsystemami języka
- Przyporządkować charakterystyczne środki językowe poszczególnym funkcjom językowym
- Przedstawić pochodzenie polszczyzny
- Objąć pojęcie neosemantyzacji
- wskazać niewerbalne środki komunikacji
- Wymienić podstawowe typy stylizacji

Analiza i interpretacja tekstów kultury

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Wymienić głównych twórców kultury (nauki, sztuki, filozofii) i ich dzieła w omawianych epokach
- Określić funkcje środków językowych zastosowanych w tekście
- Wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego
- Zdefiniować tragizm, komizm i groteskę jako kategorie estetyczne, odwołując się do omówionych utworów

Interpretacja i wartościowanie:

- Wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok
- Porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w Biblii, antyku, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu i preromantyzmie, odwołując się do utworów literackich
- Opisać następujące motywy i toposy: jednostka wobec despotyzmu, piekło (zaświaty), wędrówka, szatan, świat jako teatr, człowiek jako boże igrzysko, odwołując się do omówionych utworów
- Opisać różne realizacje dydaktycznej funkcji literatury, odwołując się do poznanych tekstów
- Wskazać nawiązania do światopoglądu i estetyki antyku w renesansie oraz do światopoglądu i estetyki średniowiecza w baroku oraz wyjaśnić przyczynę ich występowania
- Rozpoznać nawiązania do idei średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia w literaturze współczesnej
- Ocenić postawy bohaterów literackich

Tworzenie
własnych
wypowiedzi
ustnych i
pisemnych

- Selekcjonować materiał, przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenia tematu
- Posługiwać się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą
- Sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu
- Podsumować rozważania (uogólnić wnioski wynikające z analizy i interpretacji tekstu)
- Łączyć akapity, używając wskaźników zespolenia
- Posługiwać się poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni)
- Posługiwać się stylem stosownym do sytuacji wypowiedzi
- Przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji
- Zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce
- Aktywnie uczestniczyć w większości lekcji

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Odbiór
wypowiedzi i
wykorzystanie
zawartych w
nich informacji

Czytanie i słuchanie:

- Odróżnić prawdę od fałszu i szczerść od kłamstwa w wypowiedzi językowej
- Scharakteryzować podstawowe chwytów erystyczne
- Odróżnić od siebie wypowiedź perswazyjną i manipulacyjną
- Zanalizować okres retoryczny jako zamkniętą całość myślowo-stylistyczną
- Wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki

Analiza i
interpretacja
tekstów kultury

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści
- Wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich średniowiecza, renesansu, baroku, oświecenia i preromantyzmu
- Rozpoznać nawiązania do poetyki renesansu, baroku i oświecenia w literaturze współczesnej
- Wskazać elementy parodii, pastiszu i trawestacji w dziele literackim oraz określić ich funkcje

Interpretacja i wartościowanie:

- Porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich
- Zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym)
- Objąć sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych
- Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką
- Rozpoznać i odczytać przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, symboliczne, alegoryczne, paraboliczne)
- Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznych dla danej dziedziny sztuki
- Dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury

Tworzenie
własnych
wypowiedzi
ustnych i
pisemnych

- Podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu
- Skutecznie unikać szablonów i schematów językowych
- Posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią
- Posługiwać się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości)
- Posługiwać się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych
- Funkcjonalnie wykorzystywać pozawerbalne środki komunikacji (mowa ciała, intonacja, ton głosu) w wypowiedzi ustnej

Uczeń jest zobowiązany do posiadania na lekcji uzupełnionego zeszytu, podręcznika (lub lektury, która jest aktualnie omawiana). Ich brak skutkuje oceną niedostateczną.

Uczeń ma prawo do poprawy każdej oceny, wyłączając ocenę celującą, w terminie do dwóch tygodni od jej otrzymania.

Uczeń, który nie wziął udziału w którejkolwiek formie sprawdzenia jego wiadomości jest zobowiązany do uzupełnienia braków w terminie do dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły.

Poprawianie ocen uzyskanych w wyniku klasyfikacji śródrocznej lub końcoworocznej odbywa się na podstawie zasad określonych w Statucie Szkoły.

Dostosowanie wymagań z języka polskiego dla uczniów: [ze](#)

specyficznymi trudnościami w uczeniu się

(dysleksja, dysgrafia, dysortografia)

Zasady postępowania z uczniem, u którego stwierdzono dysleksję rozwojową:

1. Niewymaganie, by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst, wskazanie wybranych fragmentów dłuższych tekstów do opracowania w domu i na ich podstawie sprawdzanie techniki czytania.
2. Przeznaczanie większej ilości czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby niesienie pomocy uczniowi w ich odczytaniu.
3. W miarę możliwości przygotowywanie sprawdzianów i kartkówek w formie testów.
4. Rozkładanie w czasie czytania lektur szkolnych lub innych opracowań, dopuszczanie korzystania z książek "mówionych".
5. Uwzględnianie trudności w rozumieniu treści, szczególnie podczas samodzielnej pracy z tekstem, przeznaczenie większej ilości czasu, instruowanie lub zalecanie przeczytania tekstu wcześniej w domu.
6. Częstsza kontrola zeszytów szkolnych ucznia, ustalenie sposobów poprawy błędów, czuwanie nad wnikliwą ich poprawą, ocenianie poprawności i sposób wykonania prac.
7. Przeznaczanie uczniowi większej ilości czasu na przygotowanie się do pisania dyktanda poprzez podanie mu trudniejszych wyrazów, a nawet wybranych zdań, które wystąpią w dyktandzie; można też dawać teksty z lukami lub pisanie z pamięci.
8. Organizowanie dyktand sprawdzających indywidualnie.
9. Nieomawianie błędów wobec całej klasy.
10. Pomoc w doborze argumentów, jak również odpowiednich wyrażen i zwrotów.
11. Nieobniżanie ocen za błędy ortograficzne i graficzne w wypracowaniach.
12. Podanie uczniom jasnych kryteriów oceny prac pisemnych-treść, styl, kompozycja, język.
13. Wydłużanie czasu poświęconego na prace pisemne, sprawdzanie, czy uczeń skończył notatkę z lekcji, w razie potrzeby skracanie wielkość notatek.
14. Zapewnienie większej ilości czasu lub mniejszej ilości zadań podczas sprawdzianów, testów, klasówek itp.
15. W przypadku trudności z odczytaniem pracy odpytanie ucznia ustnie.
16. Umożliwienie wykonywania prac na komputerze.

Obniżenie kryteriów jakościowych nie ogranicza treści podstawy programowej.

Dostosowanie wymagań z języka polskiego dla uczniów: szczególnie uzdolnionych

Zasady postępowania z uczniem szczególnie uzdolnionym:

1. Indywidualizacja, stopniowanie trudności.
2. Udzielanie pomocy koleżankom i kolegom.
3. Powierzanie odpowiedzialnych ról.
4. Tworzenie takich sytuacji dydaktycznych, które będą dla ucznia

wyzwaniem i źródłem satysfakcji.

5. Organizowanie, w miarę możliwości i zainteresowań ucznia, dodatkowych zajęć, które będą rozwijać uzdolnienia ucznia.

Dostosowanie wymagań z języka polskiego dla uczniów: ze sprawnością intelektualną niższą od przeciętnej

Zasady postępowania z uczniem ze sprawnością intelektualną niższą od przeciętnej:

1. Omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności.
2. Pozostawianie większej ilości czasu na jego utrwalenie.
3. Podawanie poleceń w prostszej formie.
4. Unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć.
5. Częste odwoływanie się do konkretnego przykładu.
6. Unikanie pytań problemowych, przekrojowych.
7. Zapewnienie większej ilości czasu lub mniejszej ilości zadań podczas sprawdzianów, testów, klasówek itp.
8. Szerokie stosowanie zasady pogłębienia.
9. Odrębne instruowanie uczniów.
10. Zadawanie do domu tyle, ile uczeń jest w stanie wykonać samodzielnie.

Obniżenie kryteriów jakościowych nie ogranicza treści podstawy programowej.

Dostosowanie wymagań z języka polskiego dla uczniów: przewlekle chorych

Zasady postępowania z uczniem przewlekle chorym:

1. Wspomaganie procesu leczenia (stworzenie możliwości zażycia leku,

podania insuliny, zbadania poziomu cukru we krwi... podczas lekcji).

2. Respektowanie wydolności wysiłkowej ucznia – zwracanie uwagi na jego samopoczucie.
3. Wspomaganie procesu adaptacji dziecka.
4. Stwarzanie atmosfery bezpieczeństwa.
5. Wyrabianie aktywnej postawy ucznia w stosunku do nauki i procesu leczenia.
6. Usprawnianie zaburzonych funkcji.
7. Korygowanie nieprawidłowości rozwojowych w sferze intelektualnej i osobowościowej.
8. Kompensowanie defektów fizycznych i psychicznych.
9. Kształtowanie prawidłowego obrazu choroby i własnej osoby, przewyciężanie poczucia zmniejszonej wartości.
10. Zapewnienie większej ilości czasu lub mniejszej ilości zadań podczas sprawdzianów, testów, klasówek itp.(jeśli zachodzi taka potrzeba wynikająca z aktualnego stanu zdrowia).
11. Ścisła współpraca z rodziną ucznia.

Obniżenie kryteriów jakościowych nie ogranicza treści podstawy programowej.

Opracowali nauczyciele języka polskiego w ZSZ im. K. Pułaskiego w Gorlicach